

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีกับบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามบทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษ และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของสตรีและบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในหมู่บ้านพัฒนาระดับปานกลาง เฉพาะกรณีตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น ๓๔๒ คน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์ โดยคิดเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทของสตรีกับบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ร้อยละ ๕๐ เป็นสตรีและร้อยละ ๕๐ เป็นบุรุษ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๐-๓๙ ปี (ร้อยละ ๕๓.๗๐) และมีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ ๕๖.๓๕) ครบครัวส่วนใหญ่มีบุรุษเป็นหัวหน้าครอบครัว (ร้อยละ ๔๕.๐๐)

๒. สตรีและบุรุษ มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่วนรวม ดังนี้

๒.๑ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยส่วนรวมอยู่ในระดับ

บทบาทปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๒๒$) (ตารางที่ ๓๒)

๒.๒ บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมี
บทบาทปานกลาง ($\bar{X} = ๑.๗๕$) (ตารางที่ ๓๒)

๓. บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในค่านต่าง ๆ
เรียงตามระดับค่าเฉลี่ยของบทบาท มีดังนี้

๓.๑ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ใน
ในระดับมีบทบาทมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๓$) (ตารางที่ ๓๒)

๓.๒ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกิน ($\bar{X} = ๓.๑๒$)
(ตารางที่ ๓๒), ด้านการศึกษาและอนามัย ($\bar{X} = ๒.๖๓$) (ตารางที่ ๓๒), และบทบาทของ
บุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = ๓.๓$) (ตารางที่
๓๒), ด้านผลผลิตของครอบครัว ($\bar{X} = ๒.๖๕$) (ตารางที่ ๓๒) อยู่ในระดับมีบทบาทมาก

๓.๓ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่
อาศัย ($\bar{X} = ๒.๒๕, ๑.๗๑$), การพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = ๑.๗๕, ๒.๒๕$) (ตารางที่ ๓๒)
และด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = ๒.๓๖, ๑.๖๕$) (ตารางที่ ๓๒) อยู่ใน
ระดับมีบทบาทปานกลาง

๓.๔ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านความปลอดภัยในชีวิตและ
ทรัพย์สิน ($\bar{X} = ๐.๖๕$) (ตารางที่ ๓๒), ด้านผลผลิตของครอบครัว ($\bar{X} = ๑.๓๕$)
(ตารางที่ ๓๒) และบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกิน ($\bar{X} = ๐.๔๔$)
(ตารางที่ ๓๒) และด้านการศึกษาและอนามัย ($\bar{X} = ๑.๓๗$) (ตารางที่ ๓๒) อยู่ในระดับมี
บทบาทน้อย

๓.๕ บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ใน
ในระดับมีบทบาทน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๐.๓๗$) (ตารางที่ ๓๒)

๔. บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในค่านต่าง ๆ ใน
รายชื่อห้ค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด ดังนี้

๔.๑ ด้านอาหารการกิน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านอาหาร

การกินอยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนำบุตร ๐-๕ ปี ไปตรวจสุขภาพ และรึ่งน้ำหนักเพื่อเทียบเกณฑ์มาตรฐานทุก ๓ เดือน ($\bar{X} = ๓.๗๔$) (ตารางที่ ๔) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การแนะนำให้เพื่อนบ้านประกอบอาหารที่ถูกสุขลักษณะ โดยทำให้สุกและถูกหลักโภชนาการ ($\bar{X} = ๒.๒๔$) (ตารางที่ ๔)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกินอยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแนะนำให้เพื่อนบ้านประกอบอาหารที่ถูกสุขลักษณะ โดยทำให้สุกและถูกหลักโภชนาการ ($\bar{X} = ๑.๗๕$) (ตารางที่ ๔) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำบุตร ๐-๕ ปี ไปตรวจสุขภาพและรึ่งน้ำหนักเพื่อเทียบเกณฑ์มาตรฐานทุก ๓ เดือน ($\bar{X} = ๑.๒๖$) (ตารางที่ ๔)

๔.๒ ด้านที่อยู่อาศัย บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจิกเก็บพื้นนอน นำฟูกหรือที่นอนปัดฝุ่น ชักล้างมุ้ง ผ้าห่ม ปลอกหมอน ($\bar{X} = ๓.๔๗$) (ตารางที่ ๕) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับปลูกสร้างบ้านเรือนและการใช้วัสดุภัณฑ์ ($\bar{X} = ๑.๕๑$) (ตารางที่ ๕)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้านเรือนและการใช้วัสดุภัณฑ์ ($\bar{X} = ๓.๔๕$) (ตารางที่ ๕) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจิกเก็บพื้นนอน นำฟูกหรือที่นอนปัดฝุ่น ชักล้างมุ้ง ผ้าห่ม ปลอกหมอน ($\bar{X} = ๑.๑๓$) (ตารางที่ ๕)

๔.๓ ด้านการศึกษาและอนามัย บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาและอนามัยอยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนำบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปี และบุตรอายุ ๕-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนด ($\bar{X} = ๓.๗๕$) (ตารางที่ ๑๐) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การรวมกิจกรรมจัดกลุ่มการสอนสำหรับผู้ที่อายุ ๑๔-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๑.๕๑$) (ตารางที่ ๑๐)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาและอนามัย อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรวมกิจกรรมจัดกลุ่มการสอนสำหรับผู้ที่อายุ ๑๔-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๐๕$) (ตารางที่ ๑๐) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปี และบุตรอายุ ๕-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนด ($\bar{X} = ๑.๒๑$) (ตารางที่ ๑๐)

๔.๔ คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน บทบาทของสตรีที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตคำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเป็นกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X} = ๒.๑๓$) (ตารางที่ ๑๐) ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมอยู่เวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = ๐$) (ตารางที่ ๑๑)

บทบาทของบุรุษที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การอยู่รวมเวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = ๔.๐๐$) (ตารางที่ ๑๑) ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเป็นกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X} = ๑.๔๓$) (ตารางที่ ๑๑)

๔.๕ คำนวณผลผลิตของครอบครัว บทบาทของสตรีที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณผลผลิตของครอบครัวอยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่ว ($\bar{X} = ๒.๓๐$) (ตารางที่ ๑๒) ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจักเตรียมดินให้ดีโดยเฉพาะการไถตากดินไว้หลาย ๆ แฉกเพื่อฆ่าเชื้อโรคต่าง ๆ ที่อยู่ในดิน ($\bar{X} = ๐.๕๐$) (ตารางที่ ๑๒)

บทบาทของบุรุษที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตคำนวณผลผลิตของครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจักเตรียมดินให้ดี โดยการไถตากดินไว้หลาย ๆ แฉก เพื่อฆ่าเชื้อโรคต่าง ๆ ที่อยู่ในดิน ($\bar{X} = ๓.๔๔$) (ตารางที่ ๑๒) ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่ว ($\bar{X} = ๑.๓๐$) (ตารางที่ ๑๒)

๔.๖ คำนวณการวางแผนครอบครัว บทบาทของสตรีที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณการวางแผนครอบครัวอยู่ในระดับมีบทบาทมากที่สุด ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีการใส่ห่วง ($\bar{X} = ๓.๔๔$) (ตารางที่ ๑๓) ฯลฯ ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การแนะนำหรือชักชวนเพื่อนบ้านที่มีลูกตั้งแต่ ๒ คน ไปรับบริการคุมกำเนิด ($\bar{X} = ๒.๖๒$) (ตารางที่ ๑๓)

บทบาทของบุรุษที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณการวางแผนครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทน้อยที่สุด ข้อที่มูลค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแนะนำหรือชักชวนเพื่อนบ้านที่มีลูก

ตั้งแต่ ๒ คน ไปรับบริการคุมกำเนิด ($\bar{X} = ๑.๓๔$) (ตารางที่ ๑๓) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีต่าง ๆ ($\bar{X} = ๐.๑๒$) (ตารางที่ ๑๓)

๔.๓ คำนการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
คำนการพัฒนาหมู่บ้าน ในระค้มีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การว่ากล่าวตัก
เตือนเมื่อพบเห็นว่ามีผู้ปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปเพนพ่านในวัด โรงเรียน สนามเด็กเล่น ที่อาน
หนังสือ ฯลฯ ($\bar{X} = ๒.๐๗$) (ตารางที่ ๑๔) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบำรุงรักษา
สาธารณสมบัติที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้น เช่น วัด โรงเรียน สถานอานามัย ฯลฯ ($\bar{X} = ๑.๒๒$)
(ตารางที่ ๑๔)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน อยู่
ในระค้มีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐและ
ชุมชนสร้างขึ้น เช่น วัด โรงเรียน สถานอานามัย ฯลฯ ($\bar{X} = ๒.๗๔$) (ตารางที่ ๑๔) ข้อห้มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การว่ากล่าวตักเตือนเมื่อพบเห็นว่ามีผู้ปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปเพนพ่านในวัด
โรงเรียน สนามเด็กเล่น ที่อานหนังสือ ฯลฯ ($\bar{X} = ๑.๕๓$) (ตารางที่ ๑๔)

๔.๔ คำนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน บทบาทของสตรีที่มีต่อ
การพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน อยู่ในระค้มีบทบาท
ปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้การช่วยเหลือแนะนำเพนบ้านและคนในครอบครัว
ให้งกเว้นการค้สุราและการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประเพณีต่าง ๆ ($\bar{X} = ๒.๔๔$)
(ตารางที่ ๑๕) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเข้าไกลเกลี่ยเมื่อเพนบ้านทะเลาะกัน
($\bar{X} = ๑.๗๑$) (ตารางที่ ๑๕)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนการส่งเสริมคุณธรรมและ
จริยธรรมของชุมชนอยู่ในระค้มีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเข้าไกลเกลี่ย
เมื่อเพนบ้านทะเลาะกัน ($\bar{X} = ๒.๒๕$) (ตารางที่ ๑๕) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้
การช่วยเหลือแนะนำเพนบ้านและคนในครอบครัวให้งกเว้นการค้สุราและการพนันโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในงานประเพณีต่าง ๆ ($\bar{X} = ๑.๑๒$) (ตารางที่ ๑๕)

๕. การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า

๕.๑ สตรีมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากกว่าบุรุษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (ตารางที่ ๓๒)

๕.๒ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเรียงตามลำดับค่าที (ตารางที่ ๓๒) ดังนี้

๕.๒.๑ ด้านการวางแผนครอบครัว สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๓๒.๘๘$

๕.๒.๒ ด้านอาหารการกิน สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๓๑.๖๘$

๕.๒.๓ ด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน สตรีมีบทบาทน้อยกว่า

บุรุษ $t = ๒๑.๗๑$

๕.๒.๔ ด้านผลผลิตของครอบครัว สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๑๒.๗๓$

๕.๒.๕ ด้านการศึกษาและอนามัย สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๑๑.๓๖$

๕.๒.๖ ด้านที่อยู่อาศัย สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๗.๒๘$

๕.๒.๗ ด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน สตรีมีบทบาท

มากกว่าบุรุษ $t = ๕.๘๓$

๕.๒.๘ ด้านการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ $t = ๘.๖๒$

๕.๓ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเมื่อพิจารณาความแตกต่างในแต่ละข้อ แยกเป็นด้าน ๆ ใกล้เคียงต่อไปนี้

๕.๓.๑ ด้านอาหารการกิน (ตารางที่ ๔) แตกต่างกันทุกข้อโดยข้อที่แตกต่างมากที่สุดได้แก่ การนำบุตรอายุ ๐-๕ ปี ไปตรวจสุขภาพและชั่งน้ำหนักเพื่อเทียบเกณฑ์มาตรฐานทุก ๓ เดือน

๕.๓.๒ ด้านที่อยู่อาศัย (ตารางที่ ๕) ข้อที่แตกต่างกันได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๕ ข้อที่แตกต่างมากที่สุด ได้แก่ การจัดเก็บที่นอน นำพู่กหรือที่นอนไปผึ่งแดดอยู่เสมอ ชักล้างมุ้ง ผ้าห่ม ปลอกหมอน

๕.๓.๓ ด้านการศึกษาและอนามัย (ตารางที่ ๑๐) แตกต่างกันทุกข้อ

โดยข้อที่แตกต่างมากที่สุด ได้แก่ นำบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปี และบุตรอายุ ๙-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนดนัดทุกครั้ง

๕.๓.๔ คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน (ตารางที่ ๑๑) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ๑, ๒, ๔, ๕ ข้อที่แตกต่างมากที่สุด ได้แก่ การรวมอยู่เวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัย

๕.๓.๕ คำนวณผลผลิตของครอบครัว (ตารางที่ ๑๒) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๙, ๑๐ ข้อที่แตกต่างมากที่สุด ได้แก่ การจักเตรียมดินให้ดีโดยการไถตากดินไว้หลาย ๆ แคลเพื่อฆ่าเชื้อโรคต่าง ๆ ที่อยู่ในดิน

๕.๓.๖ คำนวณการวางแผนครอบครัว (ตารางที่ ๑๓) แตกต่างกันทุกข้อ ข้อที่แตกต่างมากที่สุด ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีการต่าง ๆ

๕.๓.๗ คำนวณการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน (ตารางที่ ๑๔) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๔, ๕, ๘ ข้อที่แตกต่างมากที่สุด ได้แก่ การบำรุงรักษาสาธารณสมบัติรัฐและชุมชนสร้างขึ้น เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย สนามเด็กเล่น สระน้ำ น้ำประปา บ่อน้ำ ถนน สะพาน ศาลากลางบ้าน ฯลฯ

๕.๓.๘ คำนวณการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน (ตารางที่ ๑๕) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ๑, ๒, ๓, ๕, ๖ ข้อที่แตกต่างมากที่สุด ได้แก่ การให้การช่วยเหลือแนะนำเพื่อนบ้านและคนในครอบครัว งดเว้นการดื่มสุราและการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประเพณีต่าง ๆ

เมื่อจำแนกสตรีและบุรุษออกตามช่วงอายุโดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรก สตรีและบุรุษมีอายุห่างกันไม่เกิน ๕ ปี กลุ่มที่ ๒ สตรีและบุรุษมีอายุห่างกันเกิน ๕ ปี สรุปผลการวิจัยของกลุ่มแรกได้ดังนี้

๑. สตรีและบุรุษมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยส่วนรวม ดังนี้
 - ๑.๑ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๒๓$) (ตารางที่ ๓๓)
 - ๑.๒ บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมี

บทบาทปานกลาง ($\bar{X} = ๑.๗๗$) (ตารางที่ ๓๓)

๒. บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในย่านต่าง ๆ
เรียงตามระดับค่าเฉลี่ยของบทบาท มีดังนี้

๒.๑ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ใน
ในระดับมีบทบาทมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๐$) (ตารางที่ ๓๓)

๒.๒ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกิน ($\bar{X} = ๓.๑๓$)
(ตารางที่ ๓๓), ด้านการศึกษาและอนามัย ($\bar{X} = ๒.๖๔$) (ตารางที่ ๓๓) และบทบาทของ
บุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = ๓.๓๕$) (ตาราง
ที่ ๓๓), ด้านผลผลิตของครอบครัว ($\bar{X} = ๒.๖๓$) (ตารางที่ ๓๓) อยู่ในระดับมีบทบาท

๒.๓ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย
($\bar{X} = ๒.๓๐, ๑.๗๐$) (ตารางที่ ๓๓), ด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = ๑.๗๖, ๒.๒๔$)
(ตารางที่ ๓๓) และด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = ๒.๔๐, ๑.๖๐$) (ตาราง
ที่ ๓๓) อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง

๒.๔ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านความปลอดภัยของชีวิต
และทรัพย์สิน ($\bar{X} = ๐.๖๕$) (ตารางที่ ๓๓), ด้านผลผลิตของครอบครัว ($\bar{X} = ๑.๓๗$)
(ตารางที่ ๓๓) และบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกิน ($\bar{X} = ๐.๔๗$)
(ตารางที่ ๓๓) และด้านการศึกษาอนามัย ($\bar{X} = ๑.๓๗$) (ตารางที่ ๓๓) อยู่ในระดับมีบทบาท
น้อย

๒.๕ บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ใน
ในระดับมีบทบาทน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๐.๔๐$) (ตารางที่ ๓๓)

๓. บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในย่านต่าง ๆ ใน
รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด ดังนี้

๓.๑ ด้านอาหารการกิน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหาร
การกินอยู่ในระดับมีบทบาทมากที่สุด ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนำบุตร ๐-๕ ปี ไปตรวจสุขภาพ
และซึ้่งน้ำหนักเพื่อเทียบเกณฑ์มาตรฐานทุก ๓ เดือน ($\bar{X} = ๓.๗๕$) (ตารางที่ ๑๖) ชื่อที่มีค่า

เฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การแนะนำให้เพื่อนบ้านประกอบอาหารที่ถูกสุขลักษณะ โดยทำให้สุกและถูกหลักโภชนาการ ($\bar{X} = ๒.๒๓$) (ตารางที่ ๑๖)

บทบาทของบุรุษที่มึนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกินอยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแนะนำให้เพื่อนบ้านประกอบอาหารที่ถูกสุขลักษณะ โดยการทำให้สุกและถูกหลักโภชนาการ ($\bar{X} = ๑.๗๗$) (ตารางที่ ๑๖) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำบุตร ๐-๕ ปี ไปตรวจสุขภาพและล้างหน้าหนักเพื่อเทียบเกณฑ์มาตรฐานทุก ๓ เดือน ($\bar{X} = ๐.๒๕$) (ตารางที่ ๑๖)

๓.๒ บ้านที่อยู่อาศัย บทบาทของสตรีที่มึนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดเก็บที่นอน นำฟูกหรือที่นอนไปซักล้าง มุง ปลูกหมอน ($\bar{X} = ๓.๔๖$) (ตารางที่ ๑๗) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้านเรือนและการใช้วัสดุภัณฑ์ ($\bar{X} = ๐.๕๔$) (ตารางที่ ๑๗)

บทบาทของบุรุษที่มึนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้านเรือนและการใช้วัสดุภัณฑ์ ($\bar{X} = ๓.๔๖$) (ตารางที่ ๑๗) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดเก็บที่นอน นำฟูกหรือที่นอนไปซักล้าง มุง ปลูกหมอน ($\bar{X} = ๐.๑๔$) (ตารางที่ ๑๗)

๓.๓ บ้านการศึกษาและอนามัย บทบาทของสตรีที่มึนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษาและอนามัยอยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนำบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปี และบุตรอายุ ๗-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนด ($\bar{X} = ๓.๗๖$) (ตารางที่ ๑๘) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การรวมกิจกรรมจัดกลุ่มการสอนสำหรับบุรุษอายุ ๑๔-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๑.๑๑$) (ตารางที่ ๑๘)

บทบาทของบุรุษที่มึนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษาและอนามัย อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรวมกิจกรรมจัดกลุ่มการสอนสำหรับบุรุษอายุ ๑๔-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๒.๔๕$) (ตารางที่ ๑๘) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปี และบุตรอายุ ๗-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนด ($\bar{X} = ๐.๒๔$) (ตารางที่ ๑๘)

๓.๔ คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน บทบาทของสตรีที่มคอการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การรวมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเป็นกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X} = ๒.๒๕$) (ตารางที่ ๑๕) ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การรวมอยู่เวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = ๐$) (ตารางที่ ๑๕)

บทบาทของบุรุษที่มคอการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การอยู่รวมเวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = ๔.๐๐$) (ตารางที่ ๑๕) ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การรวมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเป็นกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X} = ๑.๗๕$) (ตารางที่ ๑๕)

๓.๕ คำนวณผลผลิตของครอบครัว บทบาทของสตรีที่มคอการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณผลผลิตของครอบครัวอยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่ว ($\bar{X} = ๒.๗๐$) (ตารางที่ ๒๐) ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การจกเตรียมดินให้ก้โดยเฉพาะการไถตากดินไว้หลาย ๆ แดกเพื่อมาเชื่อโรคต่าง ๆ ที่อยู่ดิน ($\bar{X} = ๐.๕๐$) (ตารางที่ ๒๐)

บทบาทของบุรุษที่มคอการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณผลผลิตครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การจกเตรียมดินให้ก้ โดยการไถตากดินไว้หลาย ๆ แดกเพื่อมาเชื่อโรคต่าง ๆ ที่อยู่ดิน ($\bar{X} = ๓.๕๐$) (ตารางที่ ๒๐) ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่ว ($\bar{X} = ๑.๓๐$) (ตารางที่ ๒๐)

๓.๖ คำนวณการวางแผนครอบครัว บทบาทของสตรีที่มคอการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณการวางแผนครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทมากที่สุด ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีการใส่ห่วง ($\bar{X} = ๓.๔๖$) (ตารางที่ ๒๐) ข้อที่น้อยที่สุด ได้แก่ การแนะนำหรือชักชวนเพื่อนบ้านที่มีลูกตั้งแต่ ๒ คน ไปรับบริการคุมกำเนิด ($\bar{X} = ๒.๖๐$) (ตารางที่ ๒๐)

บทบาทของบุรุษที่มคอการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณการวางแผนครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทน้อยที่สุด ข้อที่มากที่สุด ได้แก่ การแนะนำหรือชักชวนเพื่อนบ้านที่มีลูกตั้งแต่ ๒ คน ไปรับบริการคุมกำเนิด ($\bar{X} = ๑.๕๐$) (ตารางที่ ๒๐) ข้อที่น้อยที่สุด ได้แก่

การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีต่าง ๆ ($\bar{X} = ๐.๑๔$) (ตารางที่ ๒๐)

๓.๓ คำนการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
 คำนการพัฒนาหมู่บ้านในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การไปใช้สิทธิใน
 การเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชานกลุ่มพัฒนาต่าง ๆ ($\bar{X} = ๒.๐๔$) (ตารางที่ ๒๑) ข้อห้มีค่า
 เฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้น เช่น วัด โรงเรียน
 สถานีอนามัย ฯลฯ ($\bar{X} = ๑.๒๒$) (ตารางที่ ๒๒)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน อยู่
 ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐและ
 ชุมชนสร้างขึ้น เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย สนามเด็กเล่น สระน้ำ น้ำประปา บ่อน้ำ ถนน
 สะพาน ศาลากลางบ้าน หออ่านหนังสือ และสาธารณสมบัติอื่น ๆ โดยการซ่อมแซมและทำความสะอาด
 สะอาด ($\bar{X} = ๒.๓๔$) (ตารางที่ ๒๒) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การไปใช้สิทธิในการเลือก
 กิ่ง เช่น การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการ
 หมู่บ้าน ประชานกลุ่มพัฒนาต่าง ๆ ($\bar{X} = ๑.๔๔$) (ตารางที่ ๒๒)

๓.๔ คำนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนา
 คุณภาพชีวิต คำนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อ
 ห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้การช่วยเหลือแนะนำเพื่อนบ้านและคนในครอบครัวให้กเว้นการ
 ค่มีสุราและการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประเพณีต่าง ๆ ($\bar{X} = ๒.๔๔$) (ตารางที่ ๒๓)
 ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเข้าใกล้เกลี่ยเมือเพื่อนบ้านทะเลาะกัน, การร่วมในการจัด
 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น การจัดงานในวันสำคัญทางศาสนา
 การจัดงานบุญประเพณี การจัดบริจาคสิ่งของ ฯลฯ ($\bar{X} = ๑.๔๐$) (ตารางที่ ๒๓)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนการส่งเสริมคุณธรรมและ
 จริยธรรมของชุมชน อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเข้าใกล้เกลี่ย
 เมือเพื่อนบ้านทะเลาะกัน, การร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและเอื้อเฟื้อ
 เผื่อแผ่ เช่น การจัดงานในวันสำคัญทางศาสนา การจัดงานบุญประเพณี การจัดงานบริจาคสิ่งของ
 ฯลฯ ($\bar{X} = ๒.๒๐$) (ตารางที่ ๒๓) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้การช่วยเหลือแนะนำ
 เพื่อนบ้านและคนในครอบครัวให้กเว้นการค่มีสุราและการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประเพณี

ต่าง ๆ ($\bar{x} = ๑.๐๕$) (ตารางที่ ๒๓)

๔. การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยสตรีและบุรุษมีอายุห่างกันไม่เกิน ๕ ปี พบว่า

๔.๑ สตรีมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากกว่าบุรุษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (ตารางที่ ๓๓)

๔.๒ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านการต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเรียงตามลำดับค่าที (ตารางที่ ๓๓) ดังนี้

๔.๒.๑ ด้านอาหารการกิน สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๒๔.๑๐$

๔.๒.๒ ด้านการวางแผนครอบครัว สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๒๗.๐๘$

๔.๒.๓ ด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน สตรีมีบทบาทน้อยกว่า

บุรุษ $t = ๔.๘๘$

๔.๒.๔ ด้านผลผลิตของครอบครัว สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ $t = ๑๑.๒๓$

๔.๒.๕ ด้านการศึกษาและอนามัย สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๑๐.๖๕$

๔.๒.๖ ด้านที่อยู่อาศัย สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๗.๑๗$

๔.๒.๗ ด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน สตรีมีบทบาท

มากกว่าบุรุษ $t = ๕.๗๘$

๔.๒.๘ ด้านการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ $t = ๔.๐๖$

๔.๓ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อพิจารณาความแตกต่างในแต่ละข้อ แยกเป็นด้าน ๆ ได้ดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ ด้านอาหารการกิน (ตารางที่ ๑๖) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๓, ๔, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดได้แก่ การดูแลบุตรวัยประานอาหารก่อนไปโรงเรียนและให้รับประทานให้เพียงพอในแต่ละมื้อและครบ ๓ มื้อ

๔.๓.๒ ด้านที่อยู่อาศัย (ตารางที่ ๑๗) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การจัดเก็บที่นอน นำฟูกหรือที่นอนไปตากแดดอยู่เสมอ ซักล้างมุ้ง ย่างหม ปลอดหมอน

๔.๓.๓ คำนวณการศึกษาและอนามัย (ตารางที่ ๑๔) ข้อที่แตกต่างกัน
ได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๓, ๖, ๗ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การนำบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปี
และบุตรอายุ ๗-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนดนัดทุกครั้ง

๔.๓.๔ คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน (ตารางที่ ๑๕) ข้อที่
แตกต่างกัน ได้แก่ ๑, ๒, ๕ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การรวมอยู่เวรยามหมู่บ้านเพื่อ
รักษาความปลอดภัย

๔.๓.๕ คำนวณผลผลิตของครอบครัว (ตารางที่ ๒๐) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่
ข้อ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การจัดเตรียมกินให้
โดยการไถตากกินไว้หลาย ๆ แคนเพื่อฆ่าเชื้อโรคต่าง ๆ ที่อยู่ในดิน

๔.๓.๖ คำนวณการวางแผนครอบครัว (ตารางที่ ๒๑) แตกต่างกันทุกข้อ
โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีการใส่ห่วง ดูกยางอนามัย
ฉีดยาคูม กินยา หรือทำหมันถาวร เป็นต้น

๔.๓.๗ คำนวณการพัฒนาหมู่บ้าน (ตารางที่ ๒๒) ข้อที่แตกต่างกัน
ได้แก่ ข้อ ๔, ๕ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การนำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐและชุมชน
สร้างขึ้น เช่น วัด โรงเรียน สถานอนามัย สนามเด็กเล่น สระน้ำ น้ำประปา บ่อน้ำ ถนน สะพาน
ศาลากลางบ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และสาธารณสมบัติอื่น ๆ โดยการซ่อมแซมและทำความสะอาด
สะอาด

๔.๓.๘ คำนวณการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน (ตารางที่ ๒๓)
ข้อที่แตกต่างกันได้แก่ข้อ ๑, ๓, ๕, ๖ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การให้การช่วยเหลือ
แนะนำเพื่อนบ้านและคนในครอบครัว งดเว้นการดื่มสุราและการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงาน
ประเพณีต่าง ๆ

กลุ่มที่ ๒ สตรีและบุรุษมีอายุห่างกันเกิน ๕ ปี สรุปผลการวิจัยของกลุ่มที่ ๒ ได้ดังนี้

๑. สตรีและบุรุษ มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่วนรวม ดังนี้

๑.๑ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมีบทบาท
ปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๑๔$) (ตารางที่ ๓๔)

๑.๒ บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ($\bar{X} = ๑.๘๒$) (ตารางที่ ๓๘)

๒. บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในร้านค้าต่าง ๆ เปรียบตามระดับค่าเฉลี่ยของบทบาท มีดังนี้

๒.๑ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ในระดับมีบทบาทมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๗๘$) (ตารางที่ ๓๘)

๒.๒ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านอาหารการกิน ($\bar{X} = ๓.๐๘$) (ตารางที่ ๓๘) ด้านการศึกษาและอนามัย ($\bar{X} = ๒.๖๐$) (ตารางที่ ๓๘) และบทบาทของบุรุษ ด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = ๓.๓๗$) (ตารางที่ ๓๘) ด้านผลผลิตของครอบครัว ($\bar{X} = ๒.๗๘$) (ตารางที่ ๓๘) อยู่ในระดับมีบทบาทมาก

๒.๓ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = ๒.๒๑, ๑.๗๘$) (ตารางที่ ๓๘) ด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = ๑.๖๘, ๒.๓๑$) (ตารางที่ ๓๘) และด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = ๒.๑๘, ๑.๘๑$) (ตารางที่ ๓๘) อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง

๒.๔ บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = ๐.๖๓$) (ตารางที่ ๓๘) ด้านผลผลิตของครอบครัว ($\bar{X} = ๑.๒๖$) (ตารางที่ ๓๘) และบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกิน ($\bar{X} = ๐.๘๑$) (ตารางที่ ๓๘) ด้านการศึกษาและอนามัย ($\bar{X} = ๑.๘๐$) (ตารางที่ ๓๘) อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย

๒.๕ บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ในระดับมีบทบาทน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๐.๒๑$) (ตารางที่ ๓๘)

๓. บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในร้านค้าต่าง ๆ ในรายช้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด ดังนี้

๓.๑ ร้านอาหารการกิน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกินอยู่ในระดับมีบทบาทมาก ช้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การทำอาหารเสริม เช่น น้ำเต้าหู้,

อาหารอุดมโปรตีนจากถั่วและขนมต่าง ๆ ที่ทำมาจากถั่ว, งา เพื่อให้บุตรรับประทาน, การช่วยเหลือการจัดตั้งกองทุนหรือศูนย์โภชนาการเด็ก ($\bar{X} = ๔.๐๐$) (ตารางที่ ๒๔) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การแนะนำให้เพื่อนบ้านประกอบอาหารที่ถูกสุขลักษณะโดยทำให้สุกและถูกหลักโภชนาการ ($\bar{X} = ๒.๓๗$) (ตารางที่ ๒๔)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาหารการกินที่ถูกสุขลักษณะโดยทำให้สุกและถูกหลักโภชนาการ ($\bar{X} = ๑.๖๓$) (ตารางที่ ๒๔) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การทำอาหารเสริม เช่น น้ำเต้าหู้, อาหารอุดมโปรตีนจากถั่วและขนมต่าง ๆ ที่ทำมาจากถั่ว, งา เพื่อให้บุตรรับประทาน, และข้อการช่วยเหลือการจัดตั้งกองทุนหรือศูนย์โภชนาการเด็ก ($\bar{X} = ๐$) (ตารางที่ ๒๔)

๓.๒ ด้านที่อยู่อาศัย บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจักเก็บที่นอน นำพูกหรือที่นอนปัดฝุ่น อยู่เสมอ ซักล้างมุ้ง ผ้าห่ม ปลอกหมอน ($\bar{X} = ๓.๕๔$) (ตารางที่ ๒๕) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้ค่าปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้านเรือนและการใช้วัสดุภัณฑ์ ($\bar{X} = ๐.๓๗$) (ตารางที่ ๒๕)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้ค่าปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้านเรือนและการใช้วัสดุภัณฑ์ ($\bar{X} = ๓.๖๓$) (ตารางที่ ๒๕) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจักเก็บที่นอน นำพูกหรือที่นอนปัดฝุ่นอยู่เสมอ ซักล้างมุ้ง ผ้าห่ม ปลอกหมอน ($\bar{X} = ๐.๐๖$) (ตารางที่ ๒๕)

๓.๓ ด้านการศึกษาและอนามัย บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาและอนามัยอยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนำบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปี และบุตรอายุ ๓-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนดทุกครั้ง ($\bar{X} = ๓.๕๓$) (ตารางที่ ๒๖) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การรวมกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการสอนสำหรับบุรุษอายุ ๑๔-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๐$) (ตารางที่ ๒๖)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาและอนามัย อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อห้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรวมกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการสอนสำหรับบุรุษอายุ ๑๔-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๐๐$) (ตารางที่ ๒๖) ข้อห้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำบุตรอายุ

ต่ำกว่า ๑ ปี และบุตรอายุ ๗-๑๔ ปี ไปฉีดวัคซีนตามกำหนดนัดทุกครั้ง ($\bar{X} = ๐.๐๗$)
(ตารางที่ ๒๖)

๓.๔ คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเป็นกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X} = ๒.๐๐$) (ตารางที่ ๒๗) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมอยู่เวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัยและข้อการร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้ประพฤตินิยมหรือลละ เลิกอบายมุข ($\bar{X} = ๐$) (ตารางที่ ๒๗)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การอยู่รวมเวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัย และข้อการร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้ประพฤตินิยมหรือลละ เลิกอบายมุข ($\bar{X} = ๔.๐๐$) (ตารางที่ ๒๗) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเป็นกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ($\bar{X} = ๒.๐๐$) (ตารางที่ ๒๗)

๓.๕ คำนวณผลผลิตของครอบครัว บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณผลผลิตของครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่ว ($\bar{X} = ๒.๖๔$) (ตารางที่ ๒๘) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การทำลายตอซังหรือซากพืชที่เหลืออยู่ให้หมักส้นหลังจากการ เก็บเกี่ยวเพื่อไม่ให้เป็นที่หลบซ่อนของโรคแมลง ($\bar{X} = ๐$) (ตารางที่ ๒๘)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณผลผลิตของครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การทำลายตอซังหรือซากพืชที่เหลืออยู่ให้หมักส้นหลังจากการ เก็บเกี่ยวเพื่อไม่ให้เป็นที่หลบซ่อนของโรคแมลง ($\bar{X} = ๔.๐๐$) (ตารางที่ ๒๘) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่ว ($\bar{X} = ๑.๓๑$) (ตารางที่ ๒๘)

๓.๖ คำนวณการวางแผนครอบครัว บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำนวณการวางแผนครอบครัวอยู่ในระดับมีบทบาทมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีการใส่ห่วง ถุงยางอนามัย ฉีดยาคุม กินยาหรือทำหมันถาวร ฯลฯ ($\bar{X} = ๔.๐๐$) (ตารางที่ ๒๘) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การแนะนำหรือชักชวนเพื่อนบ้านที่มีลูกตั้งแต่ ๒ คน ไป

รับบริการคุมกำเนิด ($\bar{X} = ๒.๗๕$) (ตารางที่ ๒๕)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการวางแผนครอบครัว อยู่ในระดับมีบทบาทน้อยที่สุด ข้อหาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแนะนำหรือชักชวนเพื่อนบ้านที่มียุวกตั้งแต่ ๒ คน ไปรับบริการคุมกำเนิด ($\bar{X} = ๑.๒๕$) (ตารางที่ ๒๕) ข้อหาค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีการใส่ห่วง ถุงยางอนามัย ฉีดยาคุม กินยา หรือทำหมันถาวร ฯลฯ ($\bar{X} = ๐$) (ตารางที่ ๒๕)

๓.๗ ด้านการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อหาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การวากกล่าวตักเตือนเมื่อพบเห็นว่ามีผู้พลอยสัตว์เลี้ยงเข้าไปเพนพ่านในวัด โรงเรียน สนามเด็กเล่น ที่อ่านหนังสือ ฯลฯ ($\bar{X} = ๒.๓๐$) (ตารางที่ ๓๐) ข้อหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเข้าร่วมปรึกษารับปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่และสมาชิกคนอื่น ๆ เมื่อกลุ่มมีปัญหาในการดำเนินงาน ทิศคามดูแล ตรวจสอบ การดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = ๐.๔๐$) (ตารางที่ ๓๐)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อหาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เข้าร่วมปรึกษารับปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่และสมาชิกคนอื่น ๆ เมื่อกลุ่มมีปัญหาในการดำเนินงาน ทิศคามดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = ๓.๒๐$) (ตารางที่ ๓๐) ข้อหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การวากกล่าวตักเตือนเมื่อพบเห็นว่ามีผู้พลอยสัตว์เลี้ยงเข้าไปเพนพ่านในวัด โรงเรียน สนามเด็กเล่น ที่อ่านหนังสือ ฯลฯ ($\bar{X} = ๑.๓๐$) (ตารางที่ ๓๐)

๓.๘ ด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน บทบาทของสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อหาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้การช่วยเหลือแนะนำเพื่อนบ้านและคนในครอบครัวให้งดเว้นการดื่มสุราและการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประเพณีต่าง ๆ ($\bar{X} = ๒.๕๖$) (ตารางที่ ๓๑) ข้อหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเข้าใกล้เกลี่ยเมือเพื่อนบ้านทะเลาะกัน ($\bar{X} = ๑.๒๐$) (ตารางที่ ๓๑)

บทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน อยู่ในระดับมีบทบาทปานกลาง ข้อหาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเข้าใกล้เกลี่ย

เมื่อเพื่อนบ้านทะเลาะกัน ($\bar{x} = ๒.๗๔$) (ตารางที่ ๓๑) ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การให้การช่วยเหลือแนะนำเพื่อนบ้านและคนในครอบครัวในวงกว้างรวมทั้งการกินสุราและการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประเพณีต่าง ๆ ($\bar{x} = ๑.๔๔$) (ตารางที่ ๓๑)

๔. การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยสตรีและบุรุษมีอายุห่างกันเกิน ๕ ปี พบว่า

๔.๑ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีบทบาทในระดับปานกลางเหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ. (ตารางที่ ๓๔)

๔.๒ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ ซึ่งเรียงตามลำดับที่ (ตารางที่ ๓๔) ดังนี้

๔.๒.๑ ด้านการวางแผนครอบครัว สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๒๑.๐๖$

๔.๒.๒ ด้านอาหารการกิน สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๑๒.๕๓$

๔.๒.๓ ด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ $t = ๑๐.๕๖$

๔.๒.๔ ด้านผลผลิตของครอบครัว สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ $t = ๖.๐๒$

๔.๒.๕ ด้านการศึกษาและอนามัย สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๔.๑๔$

๔.๒.๖ ด้านการรวมพัฒนาหมู่บ้าน สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ $t = ๒.๒๐$

๔.๒.๗ ด้านที่อยู่อาศัย สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ $t = ๑.๕๖$

ส่วนด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน พบว่า สตรีและบุรุษมีบทบาทในระดับปานกลางเหมือนกันและมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๔.๓ บทบาทของสตรีและบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อพิจารณาความแตกต่างในแต่ละข้อ แยกเป็นด้าน ๆ ได้ดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ ด้านอาหารการกิน (ตารางที่ ๒๔) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๑ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การทำอาหารเสริม เช่น น้ำเต้าหู้, อาหารอุดมโปรตีนพวกถั่วและธัญพืชต่าง ๆ ที่ทำจากถั่ว งา เพื่อให้บุตรรับประทาน

และการช่วยเหลือจัดตั้งกองทุนหรือศูนย์โภชนาการเด็ก

๔.๓.๒ คำนที่อยู่อาศัย (ตารางที่ ๒๔) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๔, ๕, ๘, ๙, ๑๐, ๑๓, ๑๔ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การจิกเก็บที่นอน นำฟูกหรือที่นอนไปผึ่งแดดอยู่เสมอ ชักล้างมุ้ง ผ่าหม ปล่อยหมอน

๔.๓.๓ คำนการศึกษาและอนามัย (ตารางที่ ๒๖) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๕, ๖, ๗ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การรวมกิจกรรมจัดกลุ่มการสอนสำหรับผู้ที่อายุ ๑๔-๕๐ ปี

๔.๓.๔ คำนความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน (ตารางที่ ๒๗) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ๑, ๒, ๔, ๕ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การรวมอยู่เวรยามหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัย และการรวมในการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้ประพฤติธรรมหรือลดละเลิกอภยาฆมุข

๔.๓.๕ คำนผลผลิตของครอบครัว (ตารางที่ ๒๘) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๑, ๒, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การทำลายตอซังหรือซากพืชที่เหลืออยู่ให้หมดสิ้น หลังจากการเก็บเกี่ยวเพื่อไม่ให้เป็นที่หลบซ่อนของโรคแมลง

๔.๓.๖ คำนการวางแผนครอบครัว (ตารางที่ ๒๙) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ๑, ๓ โดยข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การรับบริการคุมกำเนิดโดยวิธีการใส่ห่วง ถุงยางอนามัย ฉีดยาคุม กินยา หรือทำหมันถาวร ฯลฯ

๔.๓.๗ คำนการพัฒนาหมู่บ้าน (ตารางที่ ๓๐) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อ ๔ การบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้น เช่น วัด โรงเรียน สถานอนามัย สนามเด็กเล่น สระน้ำ บ่อน้ำ ถนน สะพาน ศาลากลางบ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและสาธารณสมบัติอื่น ๆ โดยการซ่อมแซมและทำความสะอาด

๔.๓.๘ คำนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของชุมชน (ตารางที่ ๓๑) ข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ๑, ๓ ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การรวมในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น การจัดงานในวันสำคัญทางศาสนา การจัดงานบุญ ประเพณี การจัดงานบริจาคสิ่งของ ฯลฯ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของสตรีกับบทบาทของบุรุษที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในกลุ่มที่ ๑ สตรีและบุรุษมีอายุห่างกันไม่เกิน ๕ ปีพบว่า สตรีและบุรุษมีบทบาทในระดับปานกลาง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาบทบาทแต่ละด้านตั้งแต่ด้านที่ ๑ ถึงด้านที่ ๘ บทบาทของสตรีและบุรุษทั้ง ๘ ด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มที่ ๒ สตรีและบุรุษมีอายุห่างกันเกิน ๕ ปี พบว่า สตรีและบุรุษมีบทบาทในระดับปานกลาง และมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาบทบาทแต่ละด้านแล้ว บทบาทของสตรีและบุรุษด้าน ๑, ๓, ๔, ๕, ๖ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ บทบาทของสตรีและบุรุษด้านที่ ๒, ๗ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ มีเพียงบทบาทด้านที่ ๘ ด้านเดียวเท่านั้นที่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยไม่ได้จำแนกออกเป็นกลุ่มตามความแตกต่างของอายุ สตรีและบุรุษแล้ว พบว่า สตรีและบุรุษมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่วนรวม มีบทบาทปานกลางเหมือนกันแต่สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยบทบาทของสตรีและบุรุษแต่ละด้านได้ ดังนี้

๑. บทบาทด้านอาหารการกิน พบว่า สตรี ($\bar{X} = ๓.๑๒$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยมากกว่าบุรุษ ($\bar{X} = ๐.๔๔$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วสตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษทุกข้อ และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่สตรี ถูกปลูกฝังให้เป็นผู้นำที่รับผิดชอบด้านอาหารการกินมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว ดังที่ นันทรา ทองศรี (๒๕๒๖: ๑๖-๑๘) ได้รวบรวมพอสสรุปได้ว่า สตรีไทยสมัยสุโขทัยและอยุธยาถูกสอนให้เรียนรู้ทางบ้านคนธรรมดา เย็บปักถักร้อย การศึกษาของเด็กหญิงถูกสอนให้ทำครัว ทำน้ำพริก ทำขนม มวนบุหรื และจับพลู บทบาทของสตรีจึงถูกจำกัดลงด้วยการอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ดูแลกิจการงานบ้าน คอยปรนนิบัติสามี เมื่อมีลูกสาวก็มีพฤติกรรมโน้มน้าวให้เขาอย่าง บทบาทของแม่ บทบาทด้านนี้จึงถูกถ่ายทอดมายังรุ่นต่อ ๆ มา ซึ่งสอดคล้องกับพวงเพชร สุรรัตนกุล (๒๕๒๖: ๒๔) ที่กล่าวไว้ในเรื่องนี้เช่นกันว่า แม่หรือสตรีไทยนั้นได้รับการคาดหวังจากสังคมว่าต้องมีบทบาทในการดูแลครอบครัว ความประเพณียกย่องให้ภรรยาเป็นแม่ศรีเรือน มีหน้าที่ดูแลคน ดูแลบุตร ดูแลสามี ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของแม่บ้าน เพราะจะกระทบกระเทือนการอยู่กินกันของคนในครอบครัว

เหตุผลอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ สตรีมีบทบาทในค่านอาหารการกินนั้นก็เนื่องจากความเชื่อและค่านิยมในสังคมดั้งที่ ภัสสร ลิมานนท์ (๒๕๒๗: ๑) ได้เสนอไว้ว่าสังคมมีความรู้สึกว่าการกิจกรรมและความรับผิดชอบของบุรุษเพิ่มพูนความสำคัญเหนือกว่าของสตรี มาละ ชิตตะสังคะ (๒๕๒๒: ๙) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมดั้งเดิมจึงมักมองสตรีว่าเป็นเพศที่มีบทบาท หน้าที่ และสามารถในสังคมอย่างจำกัด เช่น งานดูแลบ้าน หุงหาอาหาร เลี้ยงดูบุตร และงานบ้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นงานที่ได้รับการประเมินค่าทางเศรษฐกิจต่ำ ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่เฉพาะสตรี

๒. บทบาทค่านที่อยู่อาศัย พบว่า สตรี ($\bar{X} = ๒.๒๕$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยมากกว่าบุรุษ ($\bar{X} = ๑.๙๑$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาบทบาทแต่ละข้อ จะสังเกตเห็นได้ว่าข้อที่เป็นบทบาทค่านการใช้กำลัง สตรีจะมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ ส่วนข้อที่เกี่ยวกับการดูแลบ้าน จักเก็บสิ่งของต่าง ๆ สตรีมักจะมีบทบาทมากกว่าบุรุษ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของความแตกต่างทางร่างกายระหว่างสตรีกับบุรุษ บุรุษแข็งแรงกว่า จึงต้องรับผิดชอบงานที่ต้องใช้กำลัง กิ่งที่ เฉลิมสุข บุญไทยและพิศมัย จันทวิมล (๒๕๒๕: ๒๕) ได้กล่าวไว้ว่า ตามธรรมชาติหญิงมีความค้อยกว่าชายค่านความแข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับภัสสร ลิมานนท์ (๒๕๒๗: ๓) ได้รวบรวมไว้ว่า ปัจจัยทางธรรมชาติ เป็นตัวกำหนดบทบาทของสตรีและบุรุษ โครงสร้างของเพศชายโดยทั่วไป เช่น กระดูก กล้ามเนื้อแข็งแรงกว่าของเพศหญิง ฉะนั้นกิจกรรมที่ต้องใช้กำลังจึง เป็นหน้าที่ของบุรุษ

๓. บทบาทค่านการศึกษาและอนามัย พบว่า สตรี ($\bar{X} = ๒.๖๓$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยมากกว่าบุรุษ ($\bar{X} = ๑.๙๙$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาบทบาทรายข้อ บทบาทของสตรีจะมากกว่าบทบาทของบุรุษในข้อการหาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร การดูแลบุตรในค่านสุขภาพและการศึกษา การหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของหญิงมีครรภ์ ทั้งนี้เนื่องจากสตรีซึ่งมีบทบาทเป็นแม่จะมีความใกล้ชิดกับลูก รุท.บี. ดิกสัน (Ruth B. Dixon ๑๙๙๖: ๒๑) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทหน้าที่ของสตรีมีความสัมพันธ์ทางเพศ ให้กำเนิดบุตร และให้การอบรมเลี้ยงดูและจากการประชุมเกี่ยวกับบทบาทของสตรีชนบทกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจได้กล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของสตรีไว้ว่า ผู้เป็นมารคามีส่วนสำคัญมากในขบวนการพัฒนาค่านทรัพยากรมนุษย์ทั้ง เรื่องสวัสดิภาพและสุขภาพของเด็ก รวมทั้งการเลือกทางเดินของชีวิตและความสำเร็จในการศึกษาของเด็กที่จะเติบโตต่อไปภายหลัง (อ้างถึงใน ภัสสร ลิมานนท์ ๒๕๑๙: ๑๘) ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสตรีในชนบทส่วนใหญ่มีโอกาสได้เรียนหนังสือเพียงแคการศึกษาภาคบังคับ และมีจำนวนไม่น้อยที่อ่านเขียนหนังสือไม่ได้ หากโอกาสในการ

ในการศึกษาและพัฒนาตนเอง จากสรุปแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (๒๕๒๕: ๑๒) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้พบว่า สตรีมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้ไม่รู้อะไรน้อยกว่าบุรุษ เนื่องจากสตรีมีการศึกษาค่ำกว่าชาย พบว่า ร้อยละ ๑๕.๔ ของสตรีชนบทในวัยทำงานไม่มีการศึกษา ส่วนชายชนบทไม่มีการศึกษามีเพียงร้อยละ ๘ เท่านั้น ดังนั้น จึงควรจูงใจส่งเสริมสนับสนุนให้สตรีมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาให้สูงขึ้นและเท่าเทียมกับบุรุษ

๔. บทบาทในค่านิยมพลเอกภยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า สตรี ($\bar{x} = ๐.๖๕$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยน้อยกว่าบุรุษ ($\bar{x} = ๓.๓๕$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาบทบาทรายข้อจะเห็นว่า สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการร่วมในการจัดตั้งหรือเป็นกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทของสตรีและบุรุษถูกกำหนดไว้แล้ว ทั่วปัจจัยทางธรรมชาติและชีวภาพซึ่งเชื่อว่าบทบาทของสตรีและบุรุษถูกกำหนดขึ้นด้วยความแตกต่างด้านสรีระ บุรุษจะทำงานที่ใช้กำลังแรงเพราะแข็งแรงมากกว่า ปัจจัยตัวที่สอง ได้แก่ โครงสร้างครอบครัว ซึ่งผู้ชายมักจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ผลิต เลี้ยงดูครอบครัวและประกอบกิจการนอกบ้าน ปัจจัยตัวที่สาม ได้แก่ ปัจจัยทางวัฒนธรรมและบรรทัดฐานทางสังคมเป็นความเชื่อ และค่านิยม ที่ทำให้การปฏิบัติของมนุษย์สองเพศนี้แตกต่างกันออกไป (ภัสสร ลิมาานนท์ ๒๕๒๗: ๑๕) ฉะนั้น บทบาทในค่านิยมพลเอกภยในชีวิตและทรัพย์สินนี้บุรุษจึงมีบทบาทมากกว่าสตรี เพราะบทบาทค่านิยมเหมาะสมสำหรับสรีระของบุรุษมากกว่า ประกอบกับสังคมมีค่านิยมในการให้บุรุษเป็นผู้นำครอบครัวและให้ความปกป้องคุ้มครองสตรีซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า ดังที่ไพโรจน์ เคชะรินทร์ (๒๕๒๘: ๑๑) รวบรวมไว้ว่า สตรีเมื่อเยาว์ บิดาเป็นผู้คุ้มครองรักษา เมื่อเติบโตขึ้นแต่งงานเป็นหน้าที่ของสามีและ เมื่อแก่เฒ่าเป็นหน้าที่ของบุตร คำกล่าวนี้ได้แสดงถึงสตรีว่าเป็นผู้ต้องมีคนคอยให้การดูแล คอยให้การคุ้มครอง

๕. บทบาทค่านิยมผลผลิตของครอบครัว งานวิจัยครั้งนี้พบว่า สตรี ($\bar{x} = ๑.๓๕$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยน้อยกว่าบุรุษ ($\bar{x} = ๒.๖๕$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาบทบาทในรายข้อ สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษในเรื่องการทำงานหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว การติดต่อกับเจ้าหน้าที่การเกษตร การเตรียมดิน การปราบแมลงศัตรูพืชและการนำสัตว์เลี้ยงไปฉีควัคซีน สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษในเรื่องการปลูกพืชหมุนเวียน การใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ การปราบวัชพืชและการจัดหาพืช-สัตว์พันธุ์กานทาน

เมื่อพิจารณาบทบาทโดยส่วนรวมค่านผลิตของครอบครัว สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ เนื่องจากบุรุษมีหน้าที่คองทำงานนอกบ้านหาเลี้ยงครอบครัวเป็นหลัก ปกป้องลูกและภรรยา (ไพรัตน์ เคชะรินทร์ ๒๕๒๘: ๑๒) แต่สตรีก็ยังมีส่วนในการช่วยแบ่งเบาภาระในการประกอบอาชีพของบุรุษ ด้วยการออกมาช่วยทำไร่ ไถนา แม้ว่าจะมีบทบาทน้อยกว่าในค่านผลิตของครอบครัว แต่ก็รับผิดชอบบทบาทการผลิตบางค่าน กิ่งที่ นิตรา ทองศรี (๒๕๒๒: ๔๕) ได้กล่าวไว้ว่าสตรีไทยมีบทบาทในการช่วยเศรษฐกิจของครอบครัวมานานแล้ว เช่น การปลูกผักสวนครัว การตกปลา หาผักมากินหรือขายเป็นรายได้เพื่อแบ่งเบาภาระของบุรุษในการหาเลี้ยงครอบครัวและแบ่งเบาภาระในภาคเกษตรและจากการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับสตรีที่พบว่า สตรีในชนบทที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมมีอยู่ถึงร้อยละ ๔๐ ที่คองการทำงานวันละ ๑๔-๑๕ ชั่วโมง ในฤดูกาลทำนาทำไร่ (วัลยา ชูประคิษฐ์ ๒๕๒๗: ๒) ฉะนั้น ในการจัดการศึกษาอบรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมควร จะเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมด้วย เพื่อจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ในค่านผลิตของครอบครัวให้ไค้มาจลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. บทบาทค่านการวางแผนครอบครัว พบว่า สตรี ($\bar{X} = ๓.๖๓$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยมากกว่าบุรุษ ($\bar{X} = ๐.๓๗$) ความแตกต่างน้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณามบทหารายข้อจะ เห็นว่าสตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษทุกข้อทั้งในค่านการ ไปปรึกษากับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เรื่องการคุมกำเนิด แนะนำเพื่อนบ้านและการ ไปรับบริการคุมกำเนิด การวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับที่คองอนามัย รวบรวมไว้ใน โครงการขยายการผาคัดทำหมัน (ม.ป.ป.: ๓๓) ว่าส่วนใหญ่สตรีจะเป็นผู้รับภาระในค่านการคุมกำเนิดและปัจจุบันแนวโน้มที่ฝ่ายชายจะแบ่งเบาภาระการคุมกำเนิดไปจากฝ่ายหญิงมีมากยิ่งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ปรากฏว่าหญิงทำหมันมากกว่าชาย ๒๕ เทา ซึ่งอัตราการไค้ลดลงมาเหลือ ๕ เทา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และจากการสำรวจความคิดเห็นของสตรีไทย (ชัคคิยา กรรณสูต ๒๕๒๓: ๔) ประกอบร่างแผนพัฒนาสตรีปรากฏว่า สตรีกวาร้อยละ ๒๘.๓ มีความเห็นว่ฝ่ายชายควรจะเป็นฝ่ายทำหมัน

เหตุผลที่สตรีมีบทบาทในค่านการวางแผนครอบครัวมากกว่าบุรุษ เนื่องจาก (ชโนทัย สุทธิศ และคชะ ๒๕๒๘: ๑-๓๑)

๑) ความคิดที่ว่าการคุมแบ้านเรือน การตั้งครรภ คลคลูกนั้นเป็นหน้าที่ของสตรีตามลักษณะการแบ่งหน้าที่ระหว่างสามีและภรรยาในสังคมไทย ฉะนั้นการ เลื่อนเวลาการตั้ง

กรรมหรือยุติการตั้งกรรมจึงต้อง เป็นหน้าที่ของภริยาด้วยและเมื่อพิจารณาประกอบกับบทบาทในเรื่อง เศรษฐกิจของสตรี เป็นบทบาทที่มองเห็นไม่ชัด เพราะเป็นแรงงานของครอบครัว สามเณย์ได้รับการยกย่องว่าเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการทำมาหากิน มีภาระที่จะต้องหาเลี้ยงครอบครัวอยู่แล้วจึงไม่ควรที่จะรับภาระในเรื่องนี้ จากการศึกษาติดตามผลผู้รับบริการทำหมันชายและหมันหญิงที่เกิดขึ้นหลายครั้ง พบผลที่สอดคล้องกันว่า สามเณย์ไม่ทำหมันเพราะเกรงว่าทำหมันแล้วจะหมกหมวดำรง ทำมาหากินไม่ได้ ผลการศึกษาชาย ๓๐๐ คน ที่ไม่ได้รับบริการทำหมัน ร้อยละ ๒๕ เห็นว่าภริยาควรจะเป็นคนทำเพราะภริยาอยู่บ้านเฉย ๆ ไม่ต้องทำงานในไร่นา หนักเหมือนชาย

๒) อีกเหตุผลหนึ่งนอกเหนือจากเรื่องการแบ่งหน้าที่ระหว่างสามีกับภรรยาแล้ว การที่ภรรยาไม่บทบาทในการคุมกำเนิดสูง เมื่อเทียบกับสามี อาจจะเป็นเนื่องมาจากสามีมองเห็นประโยชน์โดยครั้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง ในขณะที่ภรรยาไม่มองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดกับตนได้อย่างแจ่มชัด ในเรื่องการลดภาระการตั้งกรรม การเลี้ยงลูก การเลี้ยงดูการเจ็บป่วย ไข้และตายอื่น เนื่องจากการตั้งกรรม การคุมกำเนิดยังเป็นเครื่องส่งเสริม สถานภาพของหญิงในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย หญิงจะมีโอกาสรวมในกำลังแรงงานมากขึ้น มีส่วนร่วมช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจครอบครัว ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัวมากขึ้น นำไปสู่การยอมรับจากสังคมแวดล้อมมากขึ้น

๓. บทบาทด้านความร่วมมือพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า สตรี ($\bar{X} = ๑.๙๕$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยน้อยกว่าบุรุษ ($\bar{X} = ๒.๒๕$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาถึงบทบาทรายข้อสตรีมีบทบาทในด้านความร่วมมือพัฒนาหมู่บ้านน้อยกว่าบุรุษในเรื่องการ เข้าร่วมและชักชวนเพื่อนบ้าน เข้าร่วมกลุ่มพัฒนา เข้าร่วมปรึกษาหารือกับกลุ่มเมื่อมีปัญหา บำรุงรักษาสาธารณะสมบัติ วัฒนธรรมท้องถิ่นและรวมในการปลูกป่า ส่วนสตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษในเรื่องการ ว่างลาว ตักเคียนเมื่อพบเห็นผู้พลอยสัตว์เลี้ยง เข้าไปในโรงเรียน ที่อ่านๆ วัด การให้ความรู้และคำแนะนำแก่ชาวบ้านในการดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติ และการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ มาชะ ชิตะสังชะ (๒๕๒๒: ๑-๒๐) ที่สัมภาษณ์สตรีจำนวน ๔๔๔ คน ใน ๔ จังหวัด พบว่า สตรีร้อยละ ๓๓ หรือประมาณ ๑ ใน ๓ เคยเข้าร่วมพิจารณาปัญหาของหมู่บ้าน เกี่ยวกับความสะอาดและการปรับปรุงบริเวณบ้านและพบว่าประมาณร้อยละ ๓๔ เคยเข้าร่วมทำงานพัฒนาและปรับปรุงหมู่บ้าน

จากการศึกษาสถานภาพสตรีไทยในชนบทของจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดลำปาง มีเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๒๐ ในจังหวัดทั้ง ๒ แห่ง มีสตรีไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งถึงร้อยละ ๙๕ และพบว่า มีการตัดสินใจเลือกใครด้วยตนเอง สูงถึงร้อยละ ๘๖ นอกนั้นได้รับการแนะนำจากสามี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าแผน (สภาสตรีแห่งชาติ ๒๕๓๐: ๑)

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของสตรีชนบทในทางการเมือง การปกครอง เช่น การดำรงตำแหน่งทางด้านการบริหาร จะพบว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมของสตรีไม่ว่าจะเป็นชนบทหรือเมืองยังมีอัตราการมีบทบาทและการมีส่วนร่วมในระดับต่ำมาก สาเหตุหนึ่งเกิดจากทัศนคติของสตรีเอง หญิงชนบทรวมทั้งแม่บ้านเกษตรกร ไม่ต้องการ เป็นผู้นำ และจะเป็นตัวสนับสนุนที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญ แม่บ้านเกษตรกร หรือหญิงชนบทโดยทั่วไปจะยังไม่ต้องการเข้าสู่ฐานะผู้นำ ลักษณะเช่นนี้เกิดจากลักษณะวัฒนธรรมการเมืองไทยแบบนิยมอำนาจ (Authoritarianism) แนวกับความเชื่อและค่านิยมดั้งเดิม ที่เห็นว่าชายเท่านั้นที่ควรกับตำแหน่งผู้ครองอำนาจ ดังนั้น ความเชื่อเหล่านี้จึงมีผลต่อบุคลิกภาพและทัศนคติของสตรี โดยเฉพาะสตรีชนบทและสตรีที่มิการศึกษาจำกัด โดยเห็นว่าสตรีนั้นไม่เหมาะสมต่อตำแหน่งใดที่มีลักษณะผู้นำหรือผู้ครองอำนาจ (กรมการพัฒนารัฐ ๒๕๒๔: ๖๔-๖๕)

เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมนั้น ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าสตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษในเรื่องการสนับสนุนตลอดจนบำรุงรักษาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือกันต่าง ๆ เกี่ยวกับประเพณีพื้นบ้านและศิลปวัตถุต่าง ๆ ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ เกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมนั้น ยังไม่มีการศึกษาวิจัยโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามสตรีก็ยังมีส่วนร่วมในการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การตกแตง จัดดอกไม้ ฟ้อนรำและการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ

สรุปถึงแม้ว่าสตรีไทยจะมีบทบาทในการร่วมพัฒนาหมู่บ้าน แต่ก็ยังมีส่วนร่วมในระดับต่ำ ถ้าเป็นเพราะความเชื่อและค่านิยมดั้งเดิมแล้วก็ควรจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยมอัน เพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น

๔. บทบาทด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า สตรี ($\bar{x} = ๒.๓๖$) มีบทบาทโดยเฉลี่ยมากกว่าบุรุษ ($\bar{x} = ๑.๖๔$) ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาบทบาทรายข้อแล้วพบว่าสตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ ในเรื่องการค้ารงคนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ สุวัลลีย์ เปี่ยมปิติ (๒๕๓๖: ๑๕) ซึ่งได้รวบรวมไว้ว่าสถานภาพของสตรีในทางพุทธศาสนาจะค้อยกว่าชาย โดยเฉพาะในศาสนาพุทธ บุรุษมีค่าทางศาสนามากกว่าสตรี การบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ได้ชื่อว่าได้กุศลแรงมาก ด้วยเหตุนี้ความคาดหวังนิยามที่จะมีบุตรชายมากกว่าบุตรหญิง บทบาทของสตรีในทางศาสนาส่วนใหญ่จะออกมาในรูปของการบำเพ็ญตนเป็นศาสนิกชนที่เคร่งครัดตอกฎของศาสนามากกว่าชายและบทบาทส่วนใหญ่เป็นเรื่องของพิธีกรรมซึ่งทำไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น ๒ ส่วนด้วยกัน คือ ๑. ข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของสตรีกับบทบาทของบุรุษที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารายข้อต่อไปของผู้สนใจในประเด็นที่คล้ายคลึงกัน

๑. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

๑.๑ สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษ ในด้านอาหารการกิน ด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งบทบาททั้ง ๒ ด้านนี้ เป็นบทบาทครอบครัว ในสังคมดั้งเดิมบทบาทนี้มักจะกำหนดให้เฉพาะสตรีเป็นผู้มีบทบาท เนื่องจากสตรีถูกปลูกฝังให้รับผิดชอบดูแลการดักน้ำ ค่าข้าว หาเงิน ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของบ้านเรือน แต่ในปัจจุบันนี้สภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป บุรุษก็ควรรับผิดชอบในครอบครัวให้มากขึ้น เพื่อช่วยให้สตรี ได้มีโอกาสได้ปฏิบัติภารกิจทั้งในบ้านและนอกบ้านได้มากขึ้นตามความเหมาะสมของแต่ละครอบครัวและสถานการณ์ของสังคม

๑.๒ ในด้านการศึกษาและอนามัย สตรีมีบทบาทมากกว่าบุรุษทั้งด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตร ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษาเล่าเรียน แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการศึกษาของบุตร เพราะสตรีเป็นผู้ให้กำเนิดและใกล้ชิดกับบุตรมาตั้งแต่ต้น ผู้ให้การอบรมสั่งสอนบุตรส่วนใหญ่จึงมักจะเป็นแม่ แต่สตรีในชนบทในปัจจุบันก็ยังมีการศึกษาและความรู้ด้านสุขภาพอนามัยต่ำ ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในเรื่องนี้ควร จะเร่งให้การศึกษแก่สตรี ให้มากขึ้นและควร สร้างค่านิยมที่จะทำให้

บุรุษ เข้ามามีส่วนรับผิดชอบเพื่อแบ่ง เบาภาระของสตรี รวมทั้งให้บุรุษตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลบุตรทั้งทางด้านการศึกษาและอนามัย เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติต่อไป

๑.๓ ในด้านบทบาทในการวางแผนครอบครัว ซึ่งเป็นด้านที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด สตรี เป็นผู้รับภาระในการวางแผนครอบครัว ซึ่งบทบาทในด้านนี้บุรุษสามารถร่วมรับผิดชอบได้ และขั้นตอนการทำหมั้นดวาร์สำหรับบุรุษก็เป็นขั้นตอนที่ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ไม่เจ็บปวดและใช้ระยะเวลาพักฟื้นไม่นาน จึงควรที่บุรุษจะได้อำนวยความสะดวกแก่สตรีในด้านนี้ เพราะขั้นตอนในการทำหมั้นดวาร์ ของสตรีค่อนข้างยุ่งยากและใช้เวลานานกว่า

๑.๔ หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ ควรจะจัดการศึกษาและอบรมให้ตรงกับบทบาทที่สตรีและบุรุษรับผิดชอบอยู่ เพื่อให้คุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรเปิดโอกาสรวมทั้งสนับสนุนให้สตรีและบุรุษมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองมีส่วนร่วมน้อยให้มีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น สตรีควร เข้าร่วมในด้านการพัฒนาหมู่บ้าน บุรุษควร เข้าร่วมและมีบทบาทในด้านอาหารการกิน ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษาและอนามัย และมีบทบาทด้านการวางแผนครอบครัวให้มากขึ้น ส่วนในด้านการจัดการศึกษาและฝึกอบรม อาจจะจัดให้สตรีและบุรุษมีกิจกรรมร่วมกัน หรือจัดการศึกษาอบรมแยกสตรีและบุรุษตามความเหมาะสม ในบางกิจกรรม อาจจะจัดร่วมกันเพื่อเป็นการให้แต่ละฝ่ายยอมรับและเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ค่านิยมบางอย่างที่ขัดต่อการพัฒนา เช่น ให้บุรุษร่วมในโครงการด้านอาหาร โภชนาการ สุขภาพอนามัย เพื่อให้เห็นความสำคัญและมีบทบาทในด้านนี้มากยิ่งขึ้น ส่วนสตรีก็ให้ร่วมในการประชุมเพื่อปรับปรุงพัฒนาหมู่บ้าน ให้ร่วมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน และกลุ่มพัฒนาต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม สร้างสรรความเจริญของท้องถิ่นต่อไป

๑.๕ ให้ทุกฝ่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยกันรณรงค์เพื่อเปลี่ยนทัศนคติและการยอมรับของสังคม เกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคมทุก ๆ ด้าน

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรจะได้วิจัยถึงการเปรียบเทียบบทบาทของสตรีกับบทบาทของบุรุษในหมู่บ้านพัฒนาระดับอำเภอและก้าวหน้า ว่าสตรีมีบทบาทแตกต่างกันอย่างไร

๒.๒ ควรจะมีการวิจัยว่าบทบาทของสตรีในหมู่บ้านพัฒนาระดับล่าง
ปานกลาง และก้าวหน้า

๒.๓ ควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่เป็นจริงของสตรี
ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่เป็น
จริง ว่ามีความแตกต่างกันเพียงใด